

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. IX. Omnis Contritio charitate perfecta, etiam minimæ intensiōnis gradualis, remittit quæcumque peccata mortalia extra casum necessitatis, aut Martyrii, sinè actuali susceptiōne Sacramentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

plus dilige
gere Chri-
stum quam
divitias ex
D. Aug.

Lac. 14. v.
31

307.
Plus diligit
Christum
quam divi-
tias, qui
paratus
est relin-
quere, si
non possit
habere, nisi
dimisso
Christo,

Lac. 14. v.
31

307.
Plus diligit
Christum
quam divi-
tias, qui
paratus
est relin-
quere, si
non possit
habere, nisi
dimisso
Christo,

Intellectus
per remif-
sum actum
scientia
firmius
inheret con-
clusioni
quam per
intantum
actum opi-
nionis.

Intensio
gradualis in
actu fit ex

renunciet omnibus, que sunt eius, ut post Christi esse discipulus: ipse enim, cum de sumptibus ad turris adificium necessarius, & de bello adversus regem alterum preparando, similitudines promississet, admixit sic: Qui non renunciat omnibus que sunt eius, non potest meus esse discipulus, profecto renunciat etiam divitiis suis, si quas habet: aut sic, ut eas omnino non diligens, totas distribuat indigentibus, & superfluis exoneretur sarcinis: aut sic, ut plus diligens Christum, spem ab eis transferat in ipsum, atque ita utatur illis, ut facile tribuens & communicans, thesaurizat in celo, paratusque sit quemadmodum parentes, & filios, & fratrem, & uxorem, hoc modo & istas relinquere si talis conditio proposita fuerit, ut nisi dimisso Christo, eas habere non possit.

Nam si aliter huic seculo renunciat, quando accedit ad fidei Sacramentum, facit quod de lapsis Beatus Cyprianus ingemuit dicens: Saeculo verbis solis renuntiantes & non factis; de hoc quippe dicitur, cum veniente tentatione, magis ista metuit amittere, quam Christum negare: Ecce homo qui cepit edificare, & non potuit perficere. Ipse est etiam, qui cum adhuc longe esset adversarius eius, misit legatos quaerens pacem, id est nondum affligente, sed adhuc imminente, ac minime tentatione, ut is non careat que plus diligit, at relinquendum Christum negandumque, consentit.

Adhuc dubitas, quoniam secundum mentem D. Augustini plus diligit Christum, quam divitias? Resolutio in promptu est; qui paratus est quemadmodum parentes, & filios, & fratres, & uxorem, hoc modo & istas relinquere, si talis conditio posita fuerit, ut nisi dimisso Christo, eas habere non possit: cum quo modo apertissime componitur major dilectio gradualis divitiarum, parentum, filiorum, fratrum, & uxoris; quia quamvis, ubi est major appetitio & intensio essentialis, etiam sit major intensio gradualis, quando causa, que movent ad amorem aliquorum objectorum, sunt ejusdem rationis, & eodem modo applicatae; secus tamen quando rationes amandi sunt diversae, vel diversimode applicatae.

Fieri ergo potest, ut voluntas, propter rationem majoris momenti, firmiter adhaereat alicui objecto, tamen minus intense gradualiter, ex defectu conatus potentiae. Patet a simili in actibus intellectus; nam per actum scientificum, ut superius diximus, licet remissum, firmiter inharet intellectus conclusioni, quam per intensissimum actum opinionis; similiter per actum fidei magis remissum firmiter adharet intellectus articulis fidei, quam per intentum actum scientiae aut opinionis, idque propter diversam rationem motivam.

Enimvero intensio gradualis in actu fit ex vehementia objecti moventis, non ita ex dignitate aut perfectione. Cum itaque ob-

jectum sensibile suapte naturam vehementius moveat voluntatem, quam objectum spirituale; voluntas namque sequitur cognitionem, cognitio autem pro hoc fita dependet a sensibus, quibus sensibilia sunt proximiora, hinc fit ut parentes, filii, fratres &c. aliquando vehementius moveant voluntatem, quam Deus.

Hinc sicuti non peccat contra fidem, qui intensiori actu scit Deum esse, quam credat Deum esse; sic nec etiam peccat contra charitatem, qui actu magis gradualiter intenso amat patrem aut matrem, quam Deum; dummodo Deum amet magis appetitive sive magis intense essentialiter.

Ceterum D. Bonaventura supra sic ait: Quod si intelligatur de dolore sensualitatis, ad omnes per interemptionem solvendum est; sicut tantum est, quia sequitur experientiam & delectationem, & etiam complexionem, vel aliquid tale: ideo sensibilibus magis dolet quis de morte unigeniti, quam de peccatis, & tamen secundum Doctorem Seraphicum sufficienter ad remissionem peccatorum: ergo non peccat qui sensibilibus plus amat unigenitum, quam Deum.

Quae cum ita sint, liquet profecto quod neque ex Scriptura neque ex Conciliis, neque ex SS. Patribus, minus ex ratione evincitur necessitas alicujus determinatae intensiois gradualis; ut proinde probabilissimum sit quancumque minimam Contritionem charitate perfectam statim & semper justificare, etiam extra necessitatem, & casum Martyrii, remittere, inquam, extra Sacramentum quancumque gravissima, & quasi infinita peccata mortalia. Sit itaque

CONCLUSIO IX.

Omnis Contritio charitate perfecta, etiam minima intensiois gradualis, remittit quancumque peccata mortalia extra casum necessitatis, aut Martyrii, sine actuali susceptione Sacramentorum.

Hec Conclusio videtur esse Concilii Tridentini sess. 14. c. 4. ubi absque ulla limitatione peccatorum, vel necessitatis, aut Martyrii, & sine mentione aliqua intensiois vel durationis, generaliter plane affirmat, Contritionem charitate perfectam hominem reconciliare Deo, antequam Sacramentum Penitentiae (eadem est ratio Baptismi) suscipiatur. Hec sunt verba Concilii: Docet praeterea sancta Synodus esse Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat; hominemque Deo recon-

vehementius
objecti mo-
ventis.

308.
Non peccat
contra
fidem
qui
intensiori
actu scit
Deum esse,
quam
credat
Deum
esse.

312.
At Bulla lo-
quitur de
charitate
actuali - an
satis sit
sine Sa-
cramen-
to?

309.
Constitutio

310.
Nihil
magis
certum
non
conveni-
entia, sed
nihil
periculosius
falsus est
supponit
sine pecc-
ato.

313.
Nihil
magis
certum
non
conveni-
entia, sed
nihil
periculosius
falsus est
supponit
sine pecc-
ato.

310.
Constitutio
probatum
est
Conc.
Trident.

311.
Nihil
magis
certum
non
conveni-
entia, sed
nihil
periculosius
falsus est
supponit
sine pecc-
ato.

reconciliare, priusquam hoc Sacramentum (puta Sacramentum Penitentiae) actu suscipiatur

Hanc doctrinam sine ulla restrictione intellexit Pius V. in Bulla, quae incipit: Ex omnibus afflictionibus, dum inter ceteras propositiones damnat sequentes; Prima: Charitas perfecta & sincera, quae est ex corde puro, & conscientia bona & fide non ficta tam in Catechumenis, quam in penitentibus potest esse sine remissione peccatorum. Secunda: Charitas illa quae est plenitudo legis, non est semper communita cum remissione peccatorum. Tertia: Illa existens in peccato mortali, sive in reatu aeternae damnationis, potest habere veram charitatem; & charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu aeternae damnationis. Quarta: Per Contritionem etiam cum charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum communitam, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut Martyrii sine actuali susceptione Sacramenti.

Si dixeris illis propositionibus agitur solum de charitate habituali. Contra videtur facere, quod primus articulus desumptus sit ex D. Augustino lib. de Natura & gratia cap. ultimo, quod sic incipit: Charitas ergo inchoata, inchoata iustitia est: charitas provecita, provecita iustitia est: charitas magna, magna iustitia est; charitas perfecta, perfecta iustitia est: sed charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, quae tuus maxima est in hac vita, quando pro illa ipsa contemnitur vita. Et vero per habitum charitatis contemnitur vita, & non magis per actum? Nonne actus procedit de corde puro & conscientia bona & fide non ficta, id est, ex cognitione fidei? Nemo ambigit.

Deinde charitas, quae est plenitudo legis, nonne ab Apostolo Rom. 13. v. 10. vocatur dilectio? Plenitudo, inquit, legis est dilectio. Dilectio autem etiam actum significat, & non habitum tantum. Ibidem v. 8. & 9. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis, qui cuius diligit proximum, legem implevit. Nam: Non adulterabis: Non occides: non furaberis: Non falsum testimonium dices: Non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: Dilige proximum tuum sicut teipsum. Numquid praecipitur habitus dilectionis, & non magis actus?

Nonne infanti baptizato, qui habet habitum dilectionis, cum ad aetatem adultam pervenerit, necessarius est actus dilectionis Dei? Proflus, idque ex his verbis Christi Matth. 22. v. 37. Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Praeceptum siquidem non datur de habitu, sed de actu. Ergo similiter quod sequitur v. 39. Secundum autem (mandatum) simile est huic: Dilige proximum tuum sicut teipsum, de actu intelligendum est, & non de habitu.

Unde continuo subiungitur: In his duobus

mandatis universa lex pendet & Propheta. Sicut igitur primum mandatum non impletur per solum habitum charitatis, ita nec secundum. Ergo charitas, quae est plenitudo legis, non habitualis, sed magis actualis intelligitur; ut omittam similem esse rationem de charitate actuali & habituali.

Hinc Joan. 14. v. 23. Si quis diligit me (inquit Christus) sermonem meum servabit, & pater meus diliget eum. Et Prov. 8. v. 17. Scriptum est: Ego diligentes me diligo. In quibus locis, & aliis similibus promittitur aut tribuitur praesens remissio peccatorum dilectioni sine ulla limitatione aut mentione necessitatis, vel Martyrii, & absque exceptione aliquorum peccatorum.

Consonat D. Bernardus Epist. 107. Nemo se amari dissidat, qui iam amat. Libenter Dei amor nostrum, quem praevenerit, subsequitur. Nam quomodo redamare pigebit, quos amavit & necdum amantes?

Accedat testimonium D. Augustini ex tract. 9. in Epistolam Joannis ad illa verba: Nos diligimus, quia ipse prior nos dilexit. Diligendo, inquit, amici facti sumus: sed inimicos ille dilexit, ut amici efficeremur. Prior dilexit nos, & donavit nobis ut diligeremus eum, nondum diligebamus: diligendo pulchri efficimur.

Et post pauca: Anima nostra, fratres mei, sedata est per iniquitatem, amando Deum pulchra efficitur. Quomodo erimus pulchri? Amando eum, qui semper est pulcher. Quantum in te crescit amor, tantum crescit pulchritudo, quia ipsa charitas est anima pulchritudo. Consimili modo loquuntur alii SS. Patres, quos vide apud Valquez 1.2. disp. 203. c. 4.

Respondent Adversarii, ex his auctoritatibus tantum colligi, Contritionem charitate perfectam disponere ad justificationem aliquando accipiendam, sive in ipso Sacramento, sive extra Sacramentum, si urgeat necessitas. Primum (inquit Estius 4. dist. 17. §. 2. Non est dubium, quin urgente articulo mortis, quando Sacerdos haberi non potest, in homine verè contrito votum Sacramenti suppleat, quod ex parte Sacramenti deest, quemadmodum dictum fuit de Baptismo, idque juxta certissimas Dei promissiones has & similes: Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit. Et: Cor contritum & humiliatum non despicies, quemadmodum in Epist. 77. ad Hugonem ex Augustino & Ambrosio docet Bernardus. Unde pro penitentibus, ante manus impositionem morte praeventis, olim offerebatur sacrificium Corporis Domini.

Sed praeter hunc casum etiam aliàs id contingere non est dubitandum (quod & de Baptismate suo loco ostendimus ad dist. 4.) nimirum quando occurrit casus scandalii, aut alterius peccati incurrendi, si absolutio petatur. Item quando quis omnino non potest, aut certè

314. Charitati in Scriptura promittitur sine ulla limitatione remissio peccatorum. Joan. 14. Proverb. 8.

315. Consonat D. Bernardus & D. Augustinus

316. Respondit Adversarium.

Urgente articulo mortis votum Sacramenti supplet deest factum Sacramenti. Estius

317. Item quando occurrit casus scandalii aut alterius peccati incurrendi, si petatur absolutio.

Vertical text in the left margin, including words like 'Non peccat', 'charitas', 'fide', 'conscientia', 'actum', 'habitum', 'dilectionis', 'deest', 'supplet', 'factum', 'Sacramenti', 'Ergo', 'similiter', 'quod', 'sequitur', 'v.', '39.', 'Secundum', 'autem', 'mandatum', 'simile', 'est', 'huic', 'Dilige', 'proximum', 'tuum', 'sicut', 'teipsum', 'de', 'actu', 'intelligendum', 'est', '&', 'non', 'de', 'habitu', 'Unde', 'continuo', 'subiungitur', 'In', 'his', 'duobus'.

Iurio ; vel simile ali- quod occurrat impedimentum.

318. Non est certus alius quis gradus intentionis, ad quem pertinet Contritio, perpetua lege remittit peccata secundum Estium.

319.

Contritio charitate perfecta non remittit omnem poenam peccatis debitam, ut nec ipsum Sacramentum. Trident.

certè difficillimè potest opportuno tempore adire sacerdotem à quo absolvatur, velut si habiter inter infideles, aut teneatur in vinculis, aut simili quopiam impedimento prohibeatur. Quamvis enim nondum mortis periculum inleat, non tamen verisimile est ejus reconciliationem, atque in statu gratia restitutionem apud Deum differri, qui non est in culpa, nec in mora, quò minus à Vicario Christi absolutionem petat; præsertim si fervor Contritionis, desiderium quoque Sacramenti accenderit.

An autem sit certus aliquis gradus intentionis, ad quem cum pertigerit Contritio vel dilectio Dei in Catechumeno vel penitente, perpetua lege conjunctam habeat remissionem peccatorum, incertum est; imò non apparet, tum propter Augustini sententiam ex tract. 13. in Joannem, & exemplà supra commemorata; tum quia consequens videretur Contritionem aliquam sine ordine ad claves sufficere ad remissionem; tum denique, quia, ut diximus, distincta sunt beneficia passionis Christi, donum Contritionis, & peccati remissio, quorum alterum ad alterum ordinatur, ut supra ostendimus.

Itaque quoties ante actualem Sacramenti susceptionem peccatum remittitur, necesse est, ut præter Contritionem adhuc misericorditer suppleatur à Deo Sacramenti defectus ad consequendum effectum remissionis. Atque ita sive per Sacramentum, sive per misericordem illam supplementationem Deus homini ad remissionem peccatorum applicat Christi filii sui passionem, tanquam sufficientem pro poena peccatis debitâ satisfactionem. Hactenus Estius.

Sed ut à sine exordiar: si per poenam peccatis debitam, intelligat omnem poenam, etiam temporalem, nullus umquam Catholicorum docuit, perfectam Contritionem perpetua lege conjunctam habere remissionem peccatorum quoad culpam, & omnem poenam peccatis debitam. Certè neque ipsum Sacramentum Penitentia habet hunc effectum teste Tridentino sess. 14. c. 8. ibi: Sancta Synodus declarat falsum omnino esse, & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti, quin universa etiam poena condonetur.

Hinc can. 12. Si quis dixerit, totam poenam simul cum culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque penitentium non esse aliam, quam fidem quâ apprehendunt Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

Non ergo controvertitur inter Doctores Catholicos, an Contritio charitate perfecta sit sufficiens satisfactio pro universa poena peccatis debita, sed an sit proxima & infallibilis dispositio ad obtinendam extra Sacramentum Dei gratiam, seu remissionem peccatorum mortalium quoad culpam, & poenam æternam.

Hunc autem effectum tribuit Contritio charitate perfecta communis sententia, non ex natura Contritionis, sed ex misericordia Dei, qui, ut ait Tridentinum sess. 6. c. 7. gratia ablati & satisfactio signans & unguens Spiritum promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ, loque propter merita passionis Christi: qui teste Tridentino ibidem, cum essemus inimici propter nimiam charitatem, quâ dileximus, suâ sanctissimâ passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit.

Et infra: Quamquam nemo possit esse iustus, nisi sui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur; id tamen in hac impii iustificatione fit, dum eiusdem passionis merito per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhaeret. Huic autem merito nullatenus detogatur Contritio charitate perfecta, estò perpetua lege conjunctam habeat remissionem peccatorum; sed quemadmodum per Sacramentum Deus applicat homini illud meritum, ita etiam per Contritionem charitate perfectam.

Neque hinc consequens videtur, Contritionem aliquam sine ordine ad claves sufficere ad remissionem. Etenim vera Contritio, imò & Attritio esse nequit sine ordine ad claves; quippe ordo ille nihil aliud est, quam votum seu obligatio confitendi peccata, etiam aliunde remissa. Illud autem votum includitur in Contritione charitate perfecta, immo & in Attritione, ut expressis verbis docet Tridentinum sess. 14. c. 4. ibi: Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus (loquitur de Contritione in genere) necessarius, & in homine post Baptisimam lapsa ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinae misericordiae, & voto prestantis reliqua coniunctus sit, quæ ad tuè suscipiendam hoc Sacramentum (Penitentia) requiruntur.

Et infra de Contritione charitate perfecta docet: Ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Attritionem autem, si voluntatem peccandi excludat cum spe venia, declarat, non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum dei esse &c.

Et verò quomodo potest voluntatem peccandi excludere sine ordine ad claves? Qui enim confiteri non vult, jam peccat mortaliter. Igitur nulla datur vera Contritio vel Attritio, sive iustificet sive non iustificet, nisi cum ordine ad claves; quoniam omnis vera Contritio & Attritio debet excludere voluntatem peccandi, adeoque includere propositum non peccandi de cetero, & ex consequenti observandi omnia mandata divina, quorum unum est integra peccatorum confessio.

Nec

Nec video in quo magis deroget præcepto confessionis, stabilis remissio peccatorum per Contritionem charitate perfectam, quam instabilis remissio, id est, cur magis lex perpetua remittendi peccata per Contritionem charitate perfectam, excludat ordinem ad claves, quam voluntas remittendi peccata tantum in casu necessitatis, quando Sacramentum commodè non potest haberi.

Nam supposita illà stabili lege, adhuc rationabiliter & prudentissimè potuit Deus instituisse & præcipere omnibus; etiam per Contritionem justificatis, integram peccatorum confessionem, tum propter incertitudinem Contritionis charitate perfectæ, tum propter augmentum gratiæ, quod ex opere operato confertur per Sacramentum; tum propter remissionem peccatorum temporalium, quam similiter causat Sacramentum ex opere operato; tum denique quia *confitendi verecundia*, ut bene advertit Catechismus Romanus, p. 2. c. 5. q. 32. in fine, *delinquendi cupiditati & licentia tanquam franos inicit, & improbitatem coëret.*

Quocirca omnino gravis asseritur, Contritionem charitate perfectam habere effectum remissionis peccatorum in necessitate, & non extra necessitatem. An fortè Eius specialè à Deo habuit revelationem, certissimas Dei promissiones, has, & similes: *Omnis qui invocaverit nomen Domini salvus erit; & Cor contritum & humilitatum non despicies*, verificandas solum in necessitate, & non extra eam?

Fateor, docet Bernardus cum Augustino & Ambrosio in necessitate, v. g. articulo mortis, quando susceptio Baptismi est impossibilis, sufficere ad salutem Baptismum flaminis, id est, Contritionem charitate perfectam, dicens Epistolâ citatâ: *Cum his (Augustino & Ambrosio) me aut errare, aut sapere fateor; credens & ipse solâ fide (quæ per charitatem operatur) hominem posse salvari, cum desiderio percipiendi Sacramentum, si tamen pro adimplendi desiderio, mors anticipans, seu alia quacumque via invincibilis obstruat.*

Sed nunquid ideo negat remissionem peccatorum Contritioni charitate perfectâ extra necessitatem? Nequaquam; alioquin sibi ipsi contradiceret, quando a libi soli dilectioni, nullâ factâ mentione necessitatis, adscribit hunc effectum. Serm. 83. in Cant. Jam verò, inquit, *anima reditus (à statu peccati) conversio eius ad verbum reformandæ per ipsum, conformandæ ipsi. In quo? In charitate. Sit enim: Estote imitatores Dei sicut filii charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. Talis conformitas maritat animam Verbo, cum cui videlicet similis est per naturam, similes nihilominus ipsi se exhibet per voluntatem, diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte diligit, nuplit.*

Et verò inquiri, subinde pœnitens per-

fectè diligit extra necessitatem? Planè, inquis. Infero: ergo nuplit, ergo accepit remissionem peccatorum. Per quid? Per charitatem perfectam, quâ nuplit. Vel si pœnitens non potest perfecte diligere Deum absque reali susceptione Sacramenti, ubi & quando potest illud suscipere; ergo vanè quæritur & disputatur, an Contritio charitate perfecta iustificet sine reali susceptione Sacramenti extra necessitatem.

Deinde perperam damnasset Pius V. & Gregorius XIII. hanc propositionem: *Per Contritionem etiam cum charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis aut Martyrii sine actuali susceptione Sacramentorum.* Qui enim damnat hanc doctrinam; consequenter asserit Contritionem conjunctam cum perfecta charitate & voto Sacramenti remittere crimen extra casum necessitatis aut Martyrii sine actuali susceptione Sacramentorum; adeoque dari posse talem Contritionem.

Perfectè si aliquid obstat, esset obligatio suscipiendi Sacramentum, quando commodè fieri potest, & exinde peccatum mortale, quod committeretur non suscipiendo, sed hæc ratio fallit in Sacramento Pœnitentiæ, quod jure divino per se & immediatè solum obligat in articulo mortis, aut simili casu, v. g. quando quis jam habet copiam Confessarii, quam postea per totam vitam non habebit, jure autem ecclesiastico singulis tantum annis.

Aliud est de Baptismo, qui præcipitur adultis pro prima opportunità, & de hoc solo loquitur D. Bernardus suprâ, prout etiam Augustinus tract. 13. in Joan. ibi: *Quantumcumque Catechumenus proficiat, adhuc sarcinam suæ iniquitatis portat, non illi dimittitur, nisi cum venerit ad Baptismum.* Quem locum diffusius explicavi disp. 2. sect. 4. conclus. 8. de Catechumeno, qui contemnit Baptismum, negligens illum suscipere, quando commodè potest, qui cum peccet mortaliter, quantumcumque sibi videatur proficere, adhuc portat sarcinam suæ iniquitatis; cum dilectio Dei propter se super omnia, & per consequens Contritio, procedens ex tali dilectione, sit incomponibilis cum peccato mortali. Vide ibi dicta.

Et sanè de tali Catechumeno expressè loquitur D. Bernardus. Hæc sunt ipsius verba: *Quid planius quàm quod voluntas pro factio reputatur, ubi factum excludit necessitas? Nisi fortè putetur in malo, quàm in bono efficacior inveniri voluntas apud Deum, qui charitas est, & promptior esse ad ulciscendum, quàm ad remunerandum misericors & miserator Dominus. Quomodo in qui alieno debito se teneri fortè in extremis positus recollit, si desit unde persolvat, solâ nihilominus Pœnitentiâ & cordis Contritione obtinere veniam creditur, ne iam pro eo damnetur; sic sola fides, & mentis (id est voluntatis) ad Deum conversio sine effusione sanguinis, & sine*

Pœnitens potest perfecte diligere Deum extra necessitatem.

Alioquin perperam damnasset Pius V. hanc propositionem: Per Contritionem &c.

326. Non obstat obligatio suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, quia non est prima oportunitate,

sicut est obligatio suscipiendi Baptismum, de quo solo loquitur Bernardus suprâ, prout etiam D. Aug. tract. 13. in Joan.

327. Referatur verba D. Bernardi.

320. Remittit stabili lege peccata quoad casum non oportet manna sua, sed ex misericordia Dei; idque proprie merita passionis Christi.

321. Contritio non remittit peccata sine ordine ad claves, cum sine tali ordine non possit esse vera Contritio, immo nec Actus. Probatur ex Tridento.

324. Sed nunquid ideo negat remissionem peccatorum Contritioni charitate perfectâ extra necessitatem? Nequaquam; alioquin sibi ipsi contradiceret, quando a libi soli dilectioni, nullâ factâ mentione necessitatis, adscribit hunc effectum.

perfusionem aquae salutem sine dubio operatur volenti, sed non valenti, prohibente articulo baptizati. Et sicut nulli illi penitentia remittitur peccatum, si cum posuit non restituit ablutam (quia non restituendo cum possit, actualiter peccat) sic & huic nulla prodest fides, si cum posuit non percipit Sacramentum Baptismi, quoniam non suscipiendo mortaliter peccat.

Unde illicò atexit: Quamquam & fidem convincitur non habere perfectam, si negligit. Vera enim & plena fides universa praecepta complectitur. Est autem hoc unum ipsum, praeceptum ex praeceptis. Merito ergo non fidelis, sed plane rebellis atque contemptor reputabitur, quisquis obedire renuerit. Quomodo denique fidelis, qui Dei contemnit Sacramentum? Haec Bernardus cum communi sententia Theologorum.

Venio ad exempla, quibus Eftius conatur ostendere suam particularem doctrinam. Primum est peccatrix evangelicae, quae etsi multum diligeret, non prius tamen (inquit ille) peccatorum veniam accepit, quam ei à Domino diceretur: Remittuntur tibi peccata, scilicet eisdem planè verbis, quibus peccata fuerunt remissa Paralytico. Sic & Paulo tam mirabiliter converso, postea adhuc dictum fuit: Surge & abluere peccata tua. Act. 22. Et quidam Martyres, ut Genesius & Emerentiana, baptizati leguntur in sanguine, quibus alioquin potius tribuendus videretur Baptismus fluminis, quam Baptismus sanguinis. Hucusque Eftius, sed valde feliciter.

Enimverò quantum ad Genesium & Emerentianam (ut omittere sorte Genesium per Baptismus fluminis accepisse remissionem peccatorum, de quo egimus disp. 1. sect. 7. concl. 4.) isti Sancti leguntur baptizati in sanguine suo, tum quia Baptismus sanguinis certior est, cum sit actus aliquis externus, tum quia efficacior est, utpote delens omnem culpam, & omnem poenam debitam; tum denique quia ordinariè includit, aut certè supponit Baptismus fluminis, quandoquidem mors propter fidem Christi sit actus excellentissimus charitatis, saltem materialis, juxta illud dictum Christi apud Joan. c. 15. v. 13. Maiorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

Ad exemplum Pauli Respondeo, Ananiam sic fuisse locutum, vel quia ignorabat, vel dubitabat, aut certè timere poterat, an iam essent peccata remissa per Baptismus fluminis, qui valde incertus est, neque ex facto exteriori Pauli innotecebat. Accedit, quòd prudentissimè judicare poterat, restare aliquas poenas temporales, quae licet non sint propriè lordes aut maculae animae, equidem rectè dicuntur abluì, quia per Sacramentum abluitionis condonantur.

Præterea, quòd homo semel sacramentaliter à peccatis absolutus, rursus ab eisdem propriè dicitur absolvi, quia videlicet iteratò

suscipit Sacramentum absolutionis, & gratiam remissionem illorum peccatorum: ergo à simili homo iustificatus à peccatis per Baptismus fluminis, sine metaphora, aut aliqua huiusmodi improprietate, per subsequens Baptisma fluminis dicitur abluere sua peccata; quia videlicet accipit gratiam abluitionis, ut ita loquar, præcedentium peccatorum.

An autem reverà Paulus fuerit iustificatus ante Baptismus fluminis, ex Scriptura non satis constat; interim pars affirmativa valde credibilis est, cum extraordinaria fuerit eius conversio, estò ordinariè iustificatio non præcederet Baptismus fluminis.

Et sic multi intelligant D. Augustinum supra de casu ordinario, quasi dicere voluisset, Catechumenum regulariter non tantum proficere, ut dimittantur ei peccata ante realem Sacramenti susceptionem, aut certè ut securus esse possit de eorum remissione, sicuti post susceptum Baptismus fluminis.

Sed quid ad exemplum Magdalene? Cùm & illius conversio extraordinaria fuerit, & conjuncta extraordinariis signis externis vera & perfectæ dilectionis, vix dubito ante præallegata verba Christi fuisse iustificatam: saltem tunc, quando Christus dicebat Pharisæo Luc. 7. v. 47. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Ubi remissio peccatorum multorum, adscribitur tunc sive perfectæ dilectioni. Quid simile reperitur in Paralytico?

Itaque verba illa Christi: Remittuntur tibi peccata, intelligenda veniunt de remissione peccatorum, quae tunc temporis fiebat, tamen non in illo instanti: sicuti quando aliquis reus judicialiter absolvitur, solent homines loqui totà die de illa absolutione tamquam de præfenti. Vel dic, illa verba vera fuisse, sicuti verba absolutionis sacramentalis, quando proferuntur super peccatis semel dimissis, adedque Magdalenam per illa accepisse augmentum gratiae sanctificantis.

Nonne Christus Marci 5. v. 34. dicebat mulieri iam sanatae à profluvio sanguinis: Fida fides tua te salvam fecit: vade in pace, & esto sana à plaga tua? Consimili ergo modo Magdalene iam iustificatae dicere potuit: Remittuntur tibi peccata tua v. 48. & v. 50. Fides tua te salvam fecit, vade in pace; declarans utique remissionem iam factam, tam ad securitatem poenitentis, quam instructionem circumstantium.

Nec obstant verba D. Augustini Homil. 23. inter 50. Accedit ad Dominum immunda (Magdalena) ut rediret munda. Accessit agra, ut rediret sana. Accessit confessa, ut rediret professa. Nam loquitur de accessu prout complectitur primam voluntatem accedendi, vel de illo tem-

328. Exempla quibus Eftius conatur probare suam doctrinam.

329. Respondeo ad exemplum Genesii & Emerentianae.

Joan. 15.

330. Responso ad exemplum Pauli.

Poenas temporales restè dicuntur abluì.

In iustificata ante Baptismus fluminis dicitur abluere sua peccata; quia videlicet accipit gratiam abluitionis, ut ita loquar, præcedentium peccatorum.

331. An Paulus fuerit iustificatus ante Baptismus fluminis.

332. Respondeo tunc ad ea, quae conjuncta extraordinariis signis externis vera & perfectæ dilectionis, vix dubito ante præallegata verba Christi fuisse iustificatam: saltem tunc, quando Christus dicebat Pharisæo Luc. 7. v. 47. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.

Quomodo hæc verba intelligenda veniunt de remissione peccatorum, quae tunc temporis fiebat, tamen non in illo instanti: sicuti quando aliquis reus judicialiter absolvitur, solent homines loqui totà die de illa absolutione tamquam de præfenti.

Marci 5.

333. Respondeo ad ea, quae conjuncta extraordinariis signis externis vera & perfectæ dilectionis, vix dubito ante præallegata verba Christi fuisse iustificatam: saltem tunc, quando Christus dicebat Pharisæo Luc. 7. v. 47. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.

334. Alii obijciunt, quod non est in illis verbis expressè dicitur, quod illi peccata remittuntur, sed solummodo dicitur, quod illi peccata condonantur.

Quare hæc verba intelligenda veniunt de remissione peccatorum, quae tunc temporis fiebat, tamen non in illo instanti: sicuti quando aliquis reus judicialiter absolvitur, solent homines loqui totà die de illa absolutione tamquam de præfenti.

Secl. 2. De Contritione charitate perfecta. Concl. 9. 123

tempore, quo intravit domum, quando forte necdum habebat Contritionem charitate perfectam. Ecce quàm infirma exempli, quibus Estius vult imponere molem tanti edifici.

Nec magis firmum fundamentum, quod ibidem subiungit dicens: Augustinus Epist. 180. ad Honoratum loquens de populo Sacramenta fugitante tempore irruptionis hostilis: *Vbi, inquit, si ministri desint, quantum exitium sequuntur, qui de isto saeculo, vel non regenerati exant, vel ligati.* Quae sanè deploratio locum non videtur habere, si etiam extra necessitatis casum ordinariè sufficit votum Sacramenti. Ita Estius.

Sed contra, Augustinus ibi loquitur de casu necessitatis: *Si ministri, inquit, desint &c. in quo casu ipsemet Estius concedit eodem sufficere votum Sacramenti.* Et nihilominus deploratio locum habet, tum quia infantibus non potest subvenirì nisi per Baptisum fluminis, qui licet ipsis in tali necessitate à quolibet homine aduito, & ratione utente postest administrari, fortè tamen non administrabitur propter ignorantiam, vel turbationem eorum, qui adsunt; tum propter difficultatem & incertitudinem Contritionis charitate perfectae, maximè in hominibus rudibus & parùm de salute sollicitis; tum denique, quia silem carent fructu Sacramenti ex opere operato, & exeunt de hoc saeculo, si non peccatis ligati, sanè multis ligati poenis temporalibus, à quibus per realem Sacramenti susceptionem solventur.

Argumentatur IV. prædictus Auctor: Synodus Tridentina sess. 13. c. 7. & can. 11. testatur hoc habere consuetudinem ecclesiasticam, ut nemo sibi conficius mortalis peccati, quantumvis contritus sibi videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedat, idemque statuit necessariò observandum, ne tantum Sacramentum indignè sumatur. Sentit ergo non ordinariè reconciliari poenitentem ante sacramentalem absolutionem. Nam si id fieret ordinariè, non faceret is periculosè, qui magnum Contritionis dolorem sentiens, & propositum postea confitendi habens; absque prævia confessione ad mensam Domini accederet. Ita Estius.

Respondet; præcepit Deus, aut saltem Ecclesia præviam confessionem; propter maximam dignitatem hujus Sacramenti, tamquam remedium certius & securius. Nam teste Trident. supra c. 7. *Quò magis sanctitas & divinitas cultus huius Sacramenti vero Christiano conperta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia & sanctitate ad id percipiendum accedat.*

Sentit ergo, non ordinariè reconciliari poenitentem ante sacramentalem absolutionem; negatur Consequentia: sed sentit, reconcili-

ationem ante sacramentalem absolutionem, utpote satis incertam, & minù securam propter incertitudinem Contritionis charitate perfectae, quae sæpè talis non est, etsi à nobis existimetur esse; sentit, inquam, hujusmodi reconciliationem haud satis magnam esse reverentiam & sanctitatem, debitam maximae sanctitati & divinitati caelestis hujus Sacramenti, quando commodè major potest haberi; sicut indubiè habetur per absolutionem sacramentalem, quæ ex opere operato augetur gratia præexistens, & condonantur poenae temporales, dum Poenitentiae opera, pro qualitate criminum à Sacerdotibus injuncta, homines cum vero animi dolore frequentant.

Quocirca tametsi id fieret ordinariè, id est quantumvis per actum Contritionis charitate perfectae, poenitens stabili lege reconciliaretur ante sacramentalem absolutionem, adhuc faceret is periculosè, qui magnum Contritionis dolorem sentiens, & propositum postea confitendi habens, absque prævia confessione ad mensam Domini accederet; quoniam hujusmodi sentire non rarò fallitur, adeò ut dum puto me habere maximum dolorem Contritionis, frequenter apud Deum sit minimus, ex defectu motivi: facile enim immisceat se amor proprius, & dum puto me dolere propter Deum præcisè, ut est bonum suum, magis doleo propter Deum seu bonitatem/divinam, quàm nobis bonus est, qui dolor tantum est Attritio; insufficientis extra Sacramentum ad remissionem peccatorum.

Hinc, quod bene notandum est, non dicit Concilium Tridentinum: *Quantumvis contritus sit, sed, Quantumvis contritus sibi videatur;* quia supernaturalitas actus non tam facile à nobis cognoscitur, cum intellectus nosster pro hoc statu dependeat à phantasmate, & tamen illa necessaria est ad perfectam, imò & imperfectam Contritionem. Fatendum ergo, actum Contritionis charitate perfectae satis arduum esse, nec semper adesse dum adesse videtur; idèoque non perfuriosè, sed seriò, imploratà ferventer divinà gratià; quantum tempus patitur, hujus actus exercitio esse incumbendum.

Interim non esse tam infrequentem, sicut fortè aliqui apprehendunt, probari videtur ex praxi & sensu totius Ecclesiae; nam DD. communiter cenent, etsi in Ministro Sacramentorum requiratur status gratiae, sufficere tamen quòd elicitur Contritio; etiam si non desit copia Confessarii; ut non obscure significat Rituale Pauli V. tit. 1. ibi: *Est Sacramenta ab impuris conquinari non possunt, neque à pravis ministris eorum effectus impedit; impurè tamen & indignè ea ministrantes, in aeternae mortis reatum incurunt. Sacerdos ergo, si fuerit peccatis mortalis sibi*

da fufcepti
tionis Euchari
stiae,

337.
tametsi poenitens ante absolutionem ordinariè reconciliaretur per Contritionem charitate perfectam.

Supernaturalitas actus non facile cognoscitur pro hoc statu.

Actus Contritionis factus arduus est, nec semper adesse videtur.

338.
Incertum non esse adeò infrequentem, ut probari ex praxi & sensu Ecclesiae.

quippe Sacerdos cum sola Contritione potest administrare Sacramenta.

consensu (quod absit) ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde poeniteat; sed si habeat copiam Confessarii, & temporis loci, ratio ferat, convenit confiteri. Planè convenit; sed non est necessarium, quia supponit Ecclesia Sacerdotes faciliùs posse elicere Contritionem charitate perfectam, quæ justificet ante absolutionem sacramentalem.

339. & fideles ea (excepta Eucharistia) recipere.

Præterea, etsi ad suscipienda Sacramenta vitiorum necessarius sit status gratiæ, Fideles tamen passim credunt se non peccare mortaliter, etsi ad illa (Eucharistia excepta) accedant absque prævia confessione cum sola Contritione charitate perfecta. etiam dum non urget necessitas. Quam Fidelium præxim approbat Clemens VIII, in Ponticali Romano Titulo de Confirmandis ibi: *Adulti (confirmandi) deberent prius peccata confiteri, & postea confirmari, vel saltem peccata, quæ admiserunt, doleant.*

Similiter passim Fideles, qui in peccatum mortale inciderunt; ne mancant in periculo animæ, & ne careant merito condigno gloriæ in operibus bonis, quæ interim faciunt, student per actum Contritionis charitate perfectæ se restituere in statum gratiæ, & etsi ad aliquod tempus confessionem differant.

340. Ante legem Evangelicam satis frequens fuit Contritio charitate perfecta.

Accedit, quòd ante legem Evangelicam satis frequens fuerit Contritio charitate perfecta, utpote per quam solum peccatores illius temporis poterant justificari; credam autem quòd in Legge Evangelica, in qua datur abundantia gratiæ, minus frequens sit huiusmodi Contritio; aut rariùs justificet propter institutionem Sacramenti Penitentia? Ecce non est abbreviata manus Domini, inquit Isaias c. 59. v. 1, *ut salvare nequeat; neque aggravata est auris eius ut non exaudiat clamantes ad se in nova Legge per actum Contritionis charitate perfectæ, quemadmodum exaudiebat peccatores Legis naturæ, & Legis veteris; sed quoniam iugum Christi, ipso Christo teste Matr. 11. v. 30. suave est, & onus ejus leve, Christus auctor Legis novæ abstulit necessitatem Contritionis charitate perfectæ, instituens Sacramentum Penitentia, in quo per solam Attritionem, tamquam minus difficilem, peccatores possent accipere remissionem suorum peccatorum, nullatenus autem conveniebat, quòd auferret utilitatem Contritionis charitate perfectæ.*

Isa. 59.

Mat. 11.

341. Obiectio ex Catechismo Romano, qui docet paucissimos posse sperare veniam per Contritionem.

Sed contrà dicit aliquis; ergo minus bene loquitur Catechismus Rom. parte 2. c. 5. q. 32. ibi: *Primum itaque docendum est, confessionis institutionem nobis summo opere utilem, atque adeò necessariam fuisse. Ut enim hoc concedamus, Contritione peccata deleri; quis ignorat illam adeò vehementem, acrem, incensam esse oportere, ut doloris acerbitas cum scelerum magnitudine æquari conserrique possit? Aut quoniam pauci admodum ad hunc gradum pervenirent, fiebat etiam ut à paucissimis hæc viâ peccatorum venia speranda esset: quare necesse fuit ut clementissimus Dominus faciliori*

ratione communi hominum saluti consideret; quòd quidem admirabili consilio efficit, cum claves regni caelestis Ecclesie tradidit.

Hunc locum Catechismi allegat Estius pro sua opinione, sed perperam. Nam licet admitteremus paucissimos hæc viâ sperare veniam peccatorum, adhuc verum foret & condeme eidem Catechismo, omnes qui eliciunt Contritionem charitate perfectam, sive in necessitate, sive extra necessitatem, statim justificari ante absolutionem sacramentalem, quod est præcipuum nostrum intentum.

Audiamus Catechismum supra q. 30. *Nam etiam pleraque alia pietatis studia, veluti beneficentia in pauperes, ieiunia, preces, & alia id genus sancta & honesta opera, hominum culpâ, à quibus proficiuntur, à Deo interdum repudiuntur; ipsa certe Contritio nunquam illi grata & accepta esse non potest; nam inquit Propheta: Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.*

Quin etiam statim, ut tam mentibus nostris concepinus, peccatorum remissionem nobis à Deo tribui, alio loco eiusdem Prophete verba illa declarant: *Dixi: Confitebor adversum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei: atque eius refiguram in decem leprosis advertimus, qui à Salvatore nostro ad Sacerdotes missi (Luc. 17.) antequam missi ad illos pervenirent, à lepra liberati sunt. Ex quo licet cognoscere, vera Contritio, de qua supra dictum est, eam vim esse, ut illius beneficio omnium delictorum veniam statim à Domino impetremus.*

Statim, inquit, id est, antequam ad Sacerdotes perveniamus; non in necessitate tantum, sed etiam extra necessitatem: nam & leprosi isti Evangelici mundati sunt, antequam pervenissent ad Sacerdotes, estò facile potuissent ad ipsos pervenire. Itaque priora verba Catechismi ad summum probant paucissimos esse, qui eliciant, sive in necessitate, sive extra illam (quippe ubi leges aut jura non distinguunt, nec nos distinguere debemus) paucissimos, dico, elicere Contritionem charitate perfectam propter difficultatem istius actus.

Quod intelligo, quemadmodum S. Augustinus intellexit verba Christi Matth. 20. v. 16. *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Lib. 2. operis imperfecti c. 142. sic inquit Eximius Doctor Ecclesie ac Magister noster: *In comparatione peccantium pauci sunt qui salvantur; sive comparatione autem peccantium, & ipsi multi. Sicut teste eodem Sancto Doctore lib. 3. cont. Cresc. cap. 66. Ipsi boni verè, Christiani, qui per se ipsos multi sunt, in comparatione malorum falsorum, pauci sunt.*

Consimiliter assero ego cum Catechismo Romano, paucissimos esse, qui eliciunt Contritionem charitate perfectam, & qui per eam ante Sacramentum veniam consequuntur, in comparatione utique eorum, qui per Sacramentum

342. Catech. Rom. docet omnes qui eliciunt eam extra necessitatem statim justificari.

Vere Contritio non expurgat peccata, sed ad hoc sufficit ut non peccet.

Ps. 14. v. 19.

Contritio remissionem peccatorum non facit nisi adhibita sit vera confessio.

Ps. 14. v. 19.

Vere contritio non expurgat peccata, sed ad hoc sufficit ut non peccet.

Contritio peccata non remittit nisi adhibita sit vera confessio.

Dom. 4. 131.

Item. 2. p. 143. & 144.

343. Quoniam paucissimi sunt qui eliciunt Contritionem charitate perfecta.

344. Contritio peccata non remittit nisi adhibita sit vera confessio.

Que sit illa venia non peccata Contritio.

mentum justificatur cum sola Attritione seu Contritione imperfecta; sine comparatione autem & ipsi multi, qui amant Deum propter se super omnia, & ideo super omnia dolent se Deum offendisse. Pro quo ulterius

Nota, Catechismus non satis clarè & distinctè explicasse naturam Contritionis, ut in ipsius textum, & singulas quæstiones ruminanti, nimis apertum erit. Nam imprimis ad quæstionem 23. Corporisne sensu dolor, qui ex Contritione nascitur, estimari debet? Respondet: Quod Contritio dolore definita est, monendi sunt fideles, ne arbitrentur eum dolorem corporis sensu percipi. Contritio enim est voluntatis actio &c.

Deinde ad quæstionem 26. Cur dolor de peccato, vocabulo Contritionis inclusus, maximus & vehementissimus esse debet? Respondet: Cum perfecta Contritio sit charitatis actio, qua ab eo timore, qui gloriam est, profectus: patet eundem Contritionis & charitatis modum statuendum esse. At quoniam charitas, qua Deum diligimus, perfectissimus est amor, hinc fit, ut Contritio vehementissimam animi dolorem communium habeat: ut enim maxime diligendus est Deus, ita que nos à Deo alienant, maxime detestari debemus.

Ecce confundit maximum dolorem cum vehementissimo. Et paucis interjectis summam dilectionem explicat per appreciationem, de qua egimus conclus. 7. dicens: Omnibus verbis Dei amorem anteponendum esse, ita ut ne vitæ quidem conservanda causa peccare liceat, aperte nos docent illa Domini verba: Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui voluit animam suam salvam facere, perdat eam.

Denique in eadem quæstione distinguit inter detestationem peccati maximam, & vehementissimam, inquit: Sit præterea detestatio peccati non solum maxima, sed vehementissima, atque adeo perfecta, omnemq. ignaviam & socordiam excludat. Etenim in Deuteronomio scriptum est: Cum quaeseris Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen toto corde quaeseris, & totâ tribulatione animæ tuæ. Et apud Hieronimum: Querens me, & invenietis, cum quaeseritis me in toto corde vestro, & inveniar à vobis, ait Dominus. Putas autem quoddam illa verba majorem significent vehementiam doloris, quam isthæc, quibus immediatè ante probaverat Contritionem oportere dolorem esse maximum: Convertimini in toto corde vestro &c. Joël.

2. v. 12. ? Rursus ad q. 27. Verane fuerit Contritio, si, veniâ ignaviâ, dolor de peccatis non fuerit absolutus? Respondet: Si id minus consequi nobis liceat, ut perfecta sit, vera tamen & efficax Contritio esse potest. Dubitas, quæ sit illa vera & non perfecta Contritio? Sæpe enim (prosequitur Catechismus) insuavem, ut, quæ sensibus subiecta sunt, magis quam spiritualia nos afficiant. Quare nonnulli interdum maiorem ex filiorum obitu, quam ex peccati

impudine, doloris sensum capiunt. Idem etiam iudicium faciendum est, si lacryma doloris acerbitatem non consequantur.

Ubi videtur distinguere Contritionem perfectam ab imperfecta per lacrymas, & perceptionem sensualem doloris, cum tamen quæst. 23, dicat, ut supra audivimus, Quod Contritio dolore definita est, monendi sunt fideles ne arbitrentur eum dolorem corporis sensu percipi; Contritio enim est voluntatis actio. Et S. Augustinus testatur dolorem (scilicet sensualem) Penitentis commitem esse, & non Penitentiam.

Sanè si perfectio Contritionis consistat in sensu doloris, in lacrymis, & similibus signis externis, quidni fideles de illis monendi sint? Monendos esse di fertis verbis asserit Catechismus supra q. 27. verbis præallegatis illico subiungens: Quæ tamen (lacrymæ) in Penitentia summo opere optande, & commendanda sunt: præclara est enim eâ de re S. Augustini sententia (Serm. 41. de Sanctis) Non sunt, inquit, in te christiana pietatis viscera, si luges corpus, à quo recessit anima; minam verò, à qua recessit Deus, non luges.

Et verò Concilium Tridentinum, lacrymis asserit Contritionem perfecti, singultibus, tonsione pectoris, jejuniis, & similibus, an verò charitate? Docet præterea (Sanctæ Synodus) etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemq. Deo reconciliare &c.

Exillimas autem, quod nemo possit perfectè amare Deum, nisi lacrymetur, nisi jejuset &c.? Noli id cogitare. Perfectus amor Dei, & per consequens Contritio charitate perfecta, de qua loquitur Tridentinum, in actu interno consistit, quem sæpius lacrymæ, jejunia, & alia pietatis opera concomitantur, licet non necessariò.

Sed hic nondum finis. Nam q. 30. Quæ est propria Contritionis vis & utilitas? Respondet Catechismus, nullâ factâ distinctione inter Contritionem charitate perfectam, & Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, respondet, inquam, ut superius audivimus, verè Contritionis eam vim esse, ut illius beneficio omnium delictorum veniam statim à Domino impetremus.

Verùm humquid paucissimi perveniunt ad gradum veræ Contritionis? Non existimo Catechismus id concessurum. Quid ergo sibi vult, quando q. 32. Quæ est Confessionis præstantia, quamq. sui ad Christianam salutem necessaria eius institutio? docet Contritionem, quæ peccata delet ante absolutionem Sacramentalem adeo vehementem, acrem, incensam esse oportere, ut dolens acerbitas cum scelerum magnitudine æquare conserrig, possit?

Numquid omnis vera Contritio (quam Catechismus q. 22. Quid in hac materia propriè est Contritio? Cum Tridentino scilicet. 14. c. 4.

Videtur Catechismus distinguere Contritionem perfectam ab imperfecta per lacrymas,

ad hoc ut illis monendi fideles.

346. Tridentinum non lacrymis, sed charitate dicitur perfecti Contritionem

Perfectus amor Dei potest esse sine lacrymis.

347. Per veram Contritionem statim remittuntur peccata iuxta Catechismus.

sic definit: Animi dolor ac detestatio est de peccato commissum proposito non peccandi de cetero) est adeo vehemens, acris, incensa, ut doloris acerbitas cum scelerum magnitudine æquari conseri que possit? Perspicue manifestum est quod non, secundum mentem Catechismi; nam talis Contritio invenitur in omnibus, qui per sacramentalem absolutionem accipiunt remissionem peccatorum.

Vides benigne Lector quam verè dixerim, Catechismum Romanum non satis clarè & distinctè tractare materiam Contritionis? Placeat ergo expositio antea data; vel certè exponere vehementiam Contritionis, ad quam paucissimi perveniunt, de illa quæ sit sufficiens ad delenda peccata, non tantum quoad culpam; sed etiam quoad reatum totius pœnæ temporalis. Alius est pravea Baptismi, alius Penitentia fructus (inquit Trid. sess. 14. c. 2) Per Baptismum enim Christum induentes nova prorsus in illo efficiuntur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem & integritatem per Sacramentum Penitentia, sine magni nostris stribus & laboribus; divina id exigente iustitia, pervenire nequaquam possumus.

Rogas qui sint isti fletus & labores? Respondeo opera satisfactoria, quæ per absolutionem sacramentalem, secus per Contritionem & etiam charitate perfectam, elevantur ad effectum remissionis pœnarum temporalium ex opere operato; adeoque faciliori ratione (quamvis adhuc satis difficili) obtinetur plena & integra peccatorum omnium remissio per Sacramentum Penitentia, quam per Contritionem charitate perfectam ante absolutionem sacramentalem: quippe illa Contritio rarissimè tam vehemens & incensa est, ut delect omnem pœnam; & quamvis aliquam semper delect secundum communem sententiam, tamen non nisi ex opere operantis, & minorem quam ipsum Sacramentum, etiam cum sola Attritione susceptum. Atque hæc factis pro explicatione Catechismi.

Quintò argumentatur Estius contra communem doctrinam: Si id fieret ordinariè, id est, si Contritio charitate perfecta ordinariè remitteret peccata ante absolutionem sacramentalem, non satis appositè videretur dictum esse à Patribus, quod sententia Petri præcedit sententiam cæli, ut à Bernardo Serm. 1. in Festo Apostolorum Petri & Pauli.

Respondeo, ideo sic dictum esse, quia secundum Trident. sess. 14. c. 4. ipsa reconciliatio ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda; quia sine ordine ad sententiam Petri, id est, ad claves seu absolutionem sacramentalem, numquam remittitur peccatum; adeo ut licet pro nunc peccator per Contritionem fuerit justificatus, si tamen tempore præscripto, dum

ad est possibilitas, non accesserit sententia Petri, id est, absolutio sacramentalis, non intrabit in regnum cælorum.

Hinc Bernardus supra allegatus Epist. 77. neutiquam docet, neminem sine Baptismo fluminis posse justificari, nisi in necessitate, sed neminem posse salvari; quia videlicet etsi jam homo iustus foret, nisi tamen, cum possit, suscipiat Baptismum, peccat mortaliter, & ideo non potest salvari. Quare meritò dicebat Ananias Paulo jam justificato Act. 22. v. 16. Exurge & baptizare &c. quoniam Baptismus fluminis ei erat necessarius necessitate præcepti.

Et de hac obligatione quidam explicant D. Augustinum supra allegatum Tract. 13. in Joannem: Quotumcumque Catechumenus proficiat, adhuc servitiam suam iniquitatis portat, id est, inquit, obligationem suscipiendi Baptismum, sicut qui emit equum, adhuc censetur gravari & premi, donec solverit pretium.

Sextò, inquit Estius, non est dicendum, quod ante perceptionem Eucharistia Fideles ordinariè recipiant effectum istius Sacramenti, & similiter de Confirmatione, atque alitis: ergo nec de Sacramento Baptismi, & Penitentia id statuendum est.

Planè non est statuendum, nec nos statui-mus; quia effectus proprius Baptismi est remissio omnis culpæ, & omnis pœnæ; quem ordinariè Catechumeni non recipiunt ante Baptismum fluminis, & dum recipiunt extraordinariè, non recipiunt ex opere operato, uti recipiunt per Baptismum.

Similiter effectus proprius Sacramenti Penitentia est remissio peccatorum ex opere operato, quem non solum non ordinariè, sed nec extraordinariè Fideles recipiunt ante perceptionem illius, aut alterius Sacramenti.

Alioquin ante perceptionem Eucharistia & aliorum Sacramentorum, quæ vocantur vivorum, Fideles posse recipere augmentum gratia sanctificantis, quod est effectus principalis illorum Sacramentorum, posse, inquam, recipere illum effectum ex opere operantis, nemo dubitat, uti etiam gratias actuales.

Ex his profectò liquet, argumenta Estii parùm aut nihil probare intentum. Ad argumenta aliorum respondebimus in progressu, postquam Conclusionem nostram confirmaverimus ex Scriptura & SS. Patribus.

Confirmatur ergo primò ex illis verbis Ezechielis 33. v. 12. Iniquitas iniqui non liberabit eum in quacumque die peccaverit: & impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Veluti ergo iustus statim adveniente peccato perdit iustitiam, ita peccator, conversus ad Deum perfectà conversione, statim liberatur à peccato suo; alioquin in die quâ conversus fuerit, noceret ipsi sua impietas, ut patet.

Hinc

348. Paucissimi perveniunt ad illam vehementiam Contritionis, que sufficit ad delendam culpam & omnem pœnam.

349. Faciliori ratione obtinetur plena & integra peccatorum remissio per Sacramentum, quam per solam Contritionem.

350. Quintum argumentum Estii contra communem doctrinam.

Responsio.

351. Bern. solam delectat non mi nempe posse salvari sine Baptismo fluminis nisi in necessitate non autem neminem posse justificari.

352. Dicitur Aug. 24. ratiocinatio. Catechumenus non est alij excipiant de necessitate præcepti.

353. Sententiam non recipiunt ante perceptionem illius.

Solutio.

Effectus proprius Sacramenti Penitentia non recipitur ante perceptionem illius.

356. 1. Cyprianus.

357. R. D. An. gab.

358. Confirmatur ex Scriptura Ezech. 33.

Secl. 2. De Contritione charitate perfecta. Concl. 9. 127

Hinc Isaia 30. ubi vulgata editio legit: Ad vocem clamoris tui statim ut audiverit (Dominus) respondit tibi. v. 19. Septuaginta, & antiqui Patres cum ipsis: Cum ingemueris tunc salvus eris. Tunc, inquam, id est, illo ipso instanti, quo perfectè ingemueris.

Cetero quidem illi, inquit Augustinus (vel quicumque est Auctor) lib. de vera & falsa Penitentia c. 17. qui dixit, Quicumque horà peccator ingemuerit, & conversus fuerit, vità vivet. Dixi conversum, non tantum versum vità vivere. Versum quidem puto, qui dolet de crimine, conversum, qui dolet de animi eius quàm exposuimus paritate. Versus ad peccato qui iam vult dimittere peccatum; convertitur, qui iam totus & omnino revertitur, qui iam non tantum penas non timet, sed ad bonum Domini contendere festinat; cuius opus, vox, & cogitatio ita mortificari deludat peccato, sicut prius servierat iniquitati, id est, qui peccatum super omnia detestatur propter Deum summè bonum in se.

Consonat Leo Papa Epist. 89. aliàs 91. ubi his autem qui in tempore necessitatis, & in periculi urgentis instantia, præsidium Penitentiae, & max reconciliationis implorant, nec satisfactio mercedenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordie Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora desinire; apud quem nullas patitur veniamas conversio, dicente Dei Spiritu per Prophetam: Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris.

Fateor intentum Leonis ibi esse, quòd finaliter penitentibus nec sit deneganda satisfactio, nec reconciliatio; interim probat hoc ex illis verbis Prophetæ: Cum conversus ingemueris, sive in necessitate, sive extra illam, tunc, id est, hoc ipso instanti, sine aliqua mora, salvus eris: ergo nulla est ratio in periculo mortis vel interdicens satisfactioem, vel denegandi reconciliationem in foro Ecclesiæ, cum iam apud Deum verè reconciliatus sit.

Accedat testimonium Chrysostomi Epist. 5. ad Theod. de reparatione lapsi: Quicumque qui horà (inquit aureum illud os) se deticiens vel unum dixerit verbum (puta, peccavi Domino) in eo momento totius vitæ peccata simul abstergit, atque ante Apostolos, id est, ante absolutionem sacramentalem, quæ primitus à Christo Apostolis commissa fuit, officii grati, id est, Contritionis charitate perfectæ, præmium suscepit.

Denique S. Doctor Augustinus Enarr. 1. in Psalm. 31. ad illa verba: Et tu remisisti impietatem cordis mei, sic ait: Audiens vocem confessionis in corde antequam vice proferretur.

Et Enarr. 2. eiusdem Psalmi, isthæc verba: Pronunciabo adversum me iniustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei, ita interpretatur: Dixi. Quid dixisti? Non iam pronunciat, sed promittit se pronunciatum, & ille iam dimittit. Attendite fratres, magna res. Dixi pronunciatum, & tu dimisisti: quia eo ipso quòd dixit

pronunciabo, ostendit quia nondum pronunciatum erat. Hoc ipsum dicere pronunciatum, pronunciatum est, ideo & tu remisisti impietatem cordis mei. Confessio verò mea ad os nondum venerat. Dixeram enim pronunciatum adversum me, verumtamen Deus audivit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat, sed auris Dei iam in corde erat.

Propter hanc auctoritatem Psalmi, & D. Augustini, Scotus 4. dist. 14. q. 4. n. 9. concedit: Quòd frequenter dimittitur peccatum per aliquem motum Attritionis, tamquam per meritum de congruo ante susceptionem Sacramenti Penitentiae: sicut in adulto frequenter dimittitur originale ante susceptionem Baptismi.

Sed quid ad hæc Adversarii? Respondent unico verbo, omnes illas auctoritates intelligi debere, non de qualibet Contritione charitate perfectâ, sed de Contritione charitate perfectâ, quæ merito suo adæquet demeritum culpæ.

Et si inferas: ergo non dimittitur culpa, sed solvitur de rigore iustitiæ. Respondent negando Consequentiam: poterat siquidem Deus peccatorem iuste punire pœnâ aternâ, quantumcumque penitisset, jam autem pro morte aternâ infligit temporalem flagellationem; equidem secundum iustitiæ æqualitatem, quia requirit flagellationem tantam. Exemplum de studio Lovaniensi, qui pro homicidio accipit flagellationem, cum secundum leges communes meruerit mortem. Unde non est æqualitas absoluta & stricta, sed moralis, id est, secundum legem Dei punientis.

Confirmatur, quia minimus actus Contritionis non sufficit pro quibuscumque venialibus omnino tollendis, alioquin eliciens Contritionem post absolutionem, deleteret omnem pœnam, contra Trident. sess. 14. c. 2. ibi: Ad quam novitatem & integritatem (id est remissionem omnis culpæ & pœnæ) per Sacramentum Penitentiae sine magnis nostris steribus & laboribus, divinâ id exigente iustitiâ, pervenire nequaquam possumus.

Respondeo negando Consequentiam; quia de remissione pœnæ, neque ex Scriptura, neque ex Patribus, neque ex Conciliis constat, quemadmodum de remissione culpæ. Imò contrarium de remissione pœnæ definitum est à Concilio Trident. sess. 14. can. 12. Si quis dixerit totam pœnam simul cum culpa remitti semper à Deo &c. anathema sit. Ergo ineptè argumentamur à remissione omnis culpæ ad remissionem omnis pœnæ. Sed melius sic: Minimam peccatum mortale tollit omnem amicitiam; ergo minima dilectio omne peccatum mortale.

Negant Adversarii Consequentiam; quia bonum, inquit, ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus; neque peccatum dicitur injustitia respectu amicitie præcedentis, sed ex hoc, quòd jus Dei violet: debet ergo illud jus ad æqualitatem reparari.

Unde

358. Responsio Adversarium, quòd auctoritates ille intelligende sint de Contritione, quæ suo merito adæquet demeritum culpæ.

Alioquin per Contritionem post Absolutionem deleretur omnino pœna. Trident.

359. Non valet argumentum à remissione culpæ ad remissionem pœnæ.

Pe- in- 77- Bem. scdm docuit no- in tempore ne bapti- me. Quilibet nisi in iust- cessitate, non autem neminem posse iusti- ficari. Dicitur Aug. Quis tamquam peccatorum non de ali- qui exple- cant de ob- cessitate præcepit. 352. Sacramentum quoniam iustitiam. Solvitur. Effectus proprius Sacramenti Penitentiae non recipitur ante susceptionem eius. 353. Confite- tur Concl. ex scriptura Ezech. 31.

Unde etiam non valet hæc Consequentia : Minimus actus peccati mortalis destruit totam charitatem habitualem ; ergo etiam minima charitas generat gratiam habitualem. Nam reparatio non fit nisi per Pœnitentiam , quæ debet spectare æqualitatem , destructio autem respicit jus alienum quod violat , id est , minima iniustitia est violatio juris alieni , minima autem iustitia seu restitutio non est adæquatè reparativa juris læsi ; & hinc trina confessio Petri , pro trina negatione.

360. Minima restitutio non est adæquatè reparativa juris læsi quando quis ex stricta iustitia ad æqualitatem debet satisfacere.

Respondeo concedendo totum , quando ex stricta iustitia debet quis satisfacere ad æqualitatem , scilicet quando solummodò obligatur satisfacere , uti impræsentiarum , secundùm legem sive iustitiam vindicativam , exemplo quo superiùs Adversarii usi sunt , scilicet Studiosi Lovaniensis , qui pro homicidio accipit flagellationem , indubè secundùm se improporcionatam delicto.

Et verò , licet Deus voluerit per minimam Contritionem , elicitam ex motivo dilectionis Dei propter se super omnia , delere quodcumque peccatum ; equidem posuit aliquam æqualitatem in satisfactione pro pœna relicta , quæ tota , ut jam non semel insinuavimus , nequaquam tollitur per minimum gradum Contritionis charitate perfectæ.

Conclusio.

Itaque Deus non despicit quantulamcumque , & quamlibet brevi tempore gestam Pœnitentiam , nec patitur etiam exigua Pœnitentiæ amitti mercedem , sed vera conversio charitate perfectæ absque mora reconciliat peccatorem.

361. Objectio.

Planè , inquit Adversarii , verumtamen vera conversio in nullo potest deficere , sicut vera locutio nihil falsi continet , adeoque debet esse adæquata. Quocirca Ezech. 18. ubi dicitur peccatorem conversum ad Deum per Pœnitentiam vitæ victurum , additur , ab omnibus iniquitatibus debere converti : Si autem impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis , quæ operatus est , id est , habuerit conversionem æquivalentem omnibus , & custodierit omnia præcepta mea , & fecerit iudicium & iustitiam , id est , solverit ad æqualitatem , vitæ vivet , & non morietur v. 21. Interim Deus non despicit aut respuit quantulamcumque Pœnitentiam , quia saltem est inchoatio solutionis ; alioquin dic per solam Attritionem peccatorem statim justificari.

362. Solvitur.

Respondeo , talem effectum non adscribi à SS. Patribus , aut Conciliis œcumenicis Attritioni , sed soli Contritioni charitate perfectæ , nullâ factâ distinctione inter magnam & parvam , inter peccata mortalia graviora , & leviora ; idque quia Deus censetur omnem huiusmodi Contritionem acceptare tamquam solutionem æquivalentem , & adæquatam cuiusque peccato mortali quoad culpam (licet non quoad pœnam temporalem) tam in

Deus censetur omnem Contritionem charitate perfectam acceptare tan-

mortis articulo , quàm extra ; veluti minima charitas habitualis semper & ubique tollit omnia peccata mortalia quoad reatum culpæ , estò non quoad reatum omnis pœnæ.

Sed contrà , clamant Adversarii , quæ formaliter opponuntur , uti peccatum , & charitas habitualis , non se mutuo compatiuntur , bene quæ solum efficienter , uti peccatum & charitas actualis : sic quippe habitus virtutis & vitii non in una sede morantur ; optimè tamen conveniunt actus virtutis cum habitu vitii , & è converso actus vitii cum habitu virtutis.

Respondeo primò , etiam habitus virtutis & vitii simul consistere in eadem voluntate , saltem in gradibus remissis , nam per unum actum malum generatur habitus vitii , & tamen certum est non expelli totum habitum virtutis oppositum , sicuti per unum gradum frigoris non expellitur totus calor præexistens in eodem subjecto.

Adde , quòd secundùm aliquos Doctores , habitus supernaturalis amoris optimè componitur cum habitu intensissimo odii. Patet , inquit , experienciâ ; nam peccator , qui per vehementissimum actum amoris supernaturalis conversus est ad Deum , non propterea sentit minorem inclinationem ad odium , quàm ante justificationem. Ratio est , quia habitus supernaturalis , solum dat simplicitèr posse , non autem aliquam inclinationem vel propensionem ; sicut ergo potentia ad amorem potest esse cum quolibet habitu odii , ita pariter habitus supernaturalis amoris , cum habeat se in se ipso potentia.

Respondeo secundò , charitatem habitualem neutiquam opponi peccato physice , sed tantummodò moraliter , uti docet Scotus 2. dist. 37. n. 10. hisce verbis : Ad secundum dico , quòd peccatum non potest esse physicè , id est physice , corrumpere gratiam , sed tantum demeritorè , ita quòd priùs voluntas avertit se naturaliter , quam Deus cesset naturaliter conservare gratiam ; necesse est autem privationem esse alicuius positivè formaliter , cum quo impossibile est ipsam stare : non est igitur peccatum formaliter privatio gratiæ , quam non ex impossibilitate destruit , sed ex demeritum.

Idem asserit 4. dist. 16. q. 2. n. 5. qui sic incipit : Tertio sic : culpa & gratia non sunt formaliter opposita , nec formaliter repugnantia. Probatio ; quia tunc agens effectivè vel defectivè potens super esse unius , posset effectivè vel defectivè super non esse alterius , ut patet universaliter in impossibilitatibus ; voluntas autem creata potest effectivè vel defectivè super esse culpa ; quia ab ipsa est culpa : ergo ipsa posset effectivè , vel defectivè super non esse gratia , quod est falsum ; quia gratia non destruitur nisi annihilentur : sed creatura non potest aliquid annihilare. Patet ergo prima propositio , scilicet quòd non est formaliter repugnantia inter culpam & gratiam. Hæc ille.

Qua-

Quapropter veluti per minimam charitatem habitualem, non ex natura charitatis, sed ex speciali Dei ordinatione, tolluntur omnia peccata mortalia, & per quolibet minimum peccatum mortale demeritorie destruitur tota charitas habitualis; pari ratione & modo per quemcumque actum supernaturalem charitatis, non ex natura rei, sed ex divina ordinatione, demeritorie infunditur charitas habitualis, ad eamque tolluntur seu destruantur omnia peccata mortalia.

Et quid mirum, cum per quemlibet minimum actum dilectionis Dei propter se super omnia, peccator ex toto corde convertatur ad Deum, nihil affectus relinquens ad peccatum, quid mirum, inquam, si Deus etiam convertatur ad ipsum, & incipiat diligere, quem prius aspernabatur? Nonne scriptum est Zachar. 1. v. 3. Convertimini ad me, ait Dominus exercituum, & convertar ad vos, dicit Dominus exercituum?

Propterea scriptum est, aiunt Adversarii, sed nunquid de qualibet conversione? Nonne etiam per actum spei, & consequenter per actum Attritionis peccator convertitur ad Deum, etiam ex toto corde nihil relinquens presentis affectus ad peccatum? Et tamen Deus non convertitur ad ipsum per infusionem gratiæ iustificantis, antequam Sacramentum actus suscipiat. Quare? Quia relinquit aliquid affectus præteriti ad peccatum, id est, non tollitur totaliter totus affectus, sed inadæquatè.

Ergo similiter qui pro peccato demeritorio ad quatuor, contrititur tantum ad duo, non illic recipit remissionem illius peccati, quoniam adhuc relinquit duos gradus affectus, quem habuit cum peccaret. Debet igitur totus affectus totaliter & adæquatè tolli. Hinc Trident. sess. 14. cap. 4. Docet præterea, esse Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominibus, Deo reconciliare (supple aliquando) priusquam hoc Sacramentum actus suscipiatur. Ergo non semper reconciliat.

Respondeo cum distinctione: non semper reconciliat Contritio charitate perfecta, Nego Consequentiã; non semper reconciliat Contritio, quæ animi dolor, ac desectatio est de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, Concedo totum; idque quia hanc Contritionem non semper charitate perfectam esse contingit.

Perfectioni itaque substantiali charitatis adscribitur reconciliatio, non adæquationi sive intentioni accidentali, quæ non est in hominis potestate, utpote planè ipsi ignota. Quis enim hominum novit quot gradus habuerit affectus ipsius præsens ad peccatum, aut quot gradus habeat ejus Contritio sive dilectio? Quomodo ergo credibile est, Deum requirere hujusmodi adæquationem?

At verò perfectionem essentialem charitatis, si non physicè certò, saltem probabiliter peccator potest cognoscere, & ideo meritò Deus illam requisivit ad perfectam conversionem & reconciliationem ante Sacramentum; noluitque sufficere Attritionem, quæ non est amor amicitiae, sed tantum amor imperfectus concupiscentiæ, per quem homines incipiunt quodammodo diligere Deum, nondum autem perfectè diligunt.

Dices cum Adversariis: saltem duratio & repetitio Contritionis sunt in potestate penitentis, sufficit autem & requiritur æqualitas undecumque proveniat, & licet sint accidentia actus (uti etiam intensio) in esse physico, haud equidem in esse morali; quia cum Penitentia ponatur sub virtute justitiæ, non tantum accidentaliter, sed essentialiter requirit æqualitatem meriti cum demerito culpæ; æqualitas autem habetur ab istis.

Confirmatur à simili: non cuicumque fiducia promittitur translatio montium, sed fiducia excellenti. Matt. 21. v. 21. Amen dico vobis si habueritis fidem, & non hesitaveritis, non solum de scilicet facietis, sed & si monti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare, fiet.

Respondeo, Penitentiam poni quidem sub virtute justitiæ, sed non strictè dictà, cum nimis clarum sit non satisfieri Deo ex rigore justitiæ pro peccato mortali per Contritionem summæ intensiois, durationis, & repetitionis, de quo alibi latius.

Ad confirmationem patet responsio ex dictis, videlicet Deum non promississe cuilibet Contritioni remissionem peccatorum, sed Contritioni excellenti, id est, charitate perfecta, quæ adæquatè pœnitet, juxta dispositionem voluntatis divinæ; de tota culpa.

Planè, reponunt Adversarii, pœnitet adæquatè, sed in affectu tantum. Simile; debet aliquis 100. nummos, dans hodie juxta commoditatem suam unum nummum ex toto corde, & quidem adæquatè in affectu, quia sic ut habeat animum solvendi reliquos, non tamen adæquatè in effectu, donec vel reliquos solverit, vel creditor debitorem liberaliter absolvat.

Optimum profectò simile! Nam hoc est quod nos contendimus, Deum liberaliter absolvere peccatorem, qui Deum propter se simpliciter & absolute super omnia diligit quicumque minimà dilectione; absolvere, dico, liberaliter, non tantum per Sacerdotem, per quem, ut rectè docent Adversarii, remittit quod de rigore deberet peccator solvere, sed etiam per se immediatè, non solum in articulo mortis, aut alio casu, quo non potest haberi confessio, sicut Dominus remittit villico suo partem solutionis, propter infortunium, quod habuit; sed etiam extra omnem

R necessi-

369. Obiectio, quod duratio & repetitio Contritionis sunt in potestate penitentis;

Confirmatio à simili, fiducia excellenti.

Matt. 21.

370. Respondeo ad objectionem,

& confirmationem,

371. Replica Adversarij, tam,

qui satisfi-

ima quam tollit... rma- ritas bene hant- de vi- amen vitii, virtute... ritus... numm... amen... rigo- in... res, n- in- per- ura- niam... esse, pen- po- riter at se... tua- sed... dico, ita... cess- itur... i sic... Pro- tens non... ergo... nisi... non... am... qua-

necessitatem, quandoquidem contrarium neque ex Scriptura, neque ex SS. Patribus, neque ex Oecumenicis Conciliis, minus ex ratione ullatenus convincatur. Hinc consequenter assero :

CONCLUSIO X.

Contritio charitate perfecta, seu justificans priusquam Sacramentum actu suscipiatur, non requirit certam durationem; sed potest esse instantanea.

372. Hæc Conclusio videtur esse contra Scotum.

Hæc Conclusio non est contra Scotum, quamvis aliquibus videatur esse, propter sequentia verba, quæ habet 4 dist. 14. q. 2. n. 14. Iste autem motus dicitur Attritio, & est dispositio sive meritum de congruo ad deletionem peccati mortalis, quæ sequitur in ultimo instanti alicuius temporis, in quo tempore ista Attritio duravit.

Et post pauca: Sed si est Attritio perfectè circumstantionata in genere moris, videtur omnino dispositio sufficiens ad iustitiam in termino illius Attritionis acquirendam: in termino, inquam, quem Deus præfixit, debere esse terminum illius motus Attritionis, quam usque tunc vult continuari: vel enim oportet dicere quod iustificetur peccator sine omni dispositione sufficiente de congruo ex parte eius; & per consequens difficile est salvare, quod apud Deum non sit acceptio personarum, ut dicitur lib. 2. dist. 6. q. 2. vel nulla potest esse sufficientior dispositio ad istam iustificationem, quam ista Attritio perfectè circumstantionata in genere moris: & tunc in ultimo instanti, vel aliquo usque ad quod Deus determinavit Attritionem debere durare, ad hoc ut sit meritum de congruo ad iustificationem, infundatur gratia & tunc simpliciter deletur peccatum. Hucusque Doctor Subtilis, quem sic explicat Scholium, præfixum illi numero.

373. Explicatur Scotus.

Loquitur dubitative: Si, inquit, aliqua dispositio sufficit, maximè hæc. Secundò ait dari gratiam in ultimo instanti, vel in alio termino, ad quem Deus determinavit Attritionem durare. Dubitat ergo tantùm, quis sit ille terminus, quia non est certum esse primum instans, quia multi tenent oppositum Bassol. Tartar. & Alm. hic Palud. dist. 17. q. 1. a. 5. concl. 7. Caiet. to. 1. opuscul. tract. 4. q. 1. & Gregor. 2. dist. 3. q. 1. a. 2. Vasquez 1. p. disp. 229. c. 10. tenent actum voluntatis non posse durare tantùm uno instanti. Tertio regulariter requiritur duratio in Attritione, quia incipitur ab imperfectiori. Hæc Scholium.

374. Loquitur de Contritione in fieri, non in facto esse.

Loquitur ergo Doctor de Contritione in fieri, non in facto esse. Et sanè regulariter perfectam Contritionem non fieri in instanti, nimis apertum est, ut indigeat aliqua proba-

tionem. Nihil enim aliud clamat Trident. quando sess. 6. c. 6. declarat modum preparationis ad iustitiam dicens: Disponuntur autem ad ipsam iustitiam dum excitati divina gratia, & ad iustitiam ventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt &c. & dum peccatores se esse intelligentes à divina iustitia timore, quò uterentur concussuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illum tamquam omnium iustitiarum fontem diligere incipiunt: ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam Penitentiam, quam ante Baptismum agi oportet. Denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata.

Credis hominem impium omnes illos actus in unico instanti elicere, & non magis indigere tempore, ut tandem aliquando voluntas ejus eliciat Contritionem charitate perfectam? Facilis descensus averni; sed revocare gradum, hoc opus, hic labor est. Et alius rectè cecinit: Non est e terris molis ad celum via. Non ergo credendum est hominem impium, aut alium quemcumque peccatis mortalibus immersum, unico instanti, saltem vià ordinariâ, conteri sufficienter ad iustificationem. Cæteroquin quòd sufficiat Contritio instantanea, inquit Scholium supra, habet Doctor expressè in 2. dist. 20. concl. 1. & ad 2. & 4.

Verùm Concl. 1. & ad 2. nihil aliud docet, quàm peccatorem in extremis posse habere veram Penitentiam. In ista (inquit) questione. (Utrum Penitentia in extremis valeat ad salutem) duæ sunt Conclusiones satis certa. Prima est hæc: Penitentia vera, sive interior sola, sive exterior cum susceptione Sacramenti Penitentia, sufficit ad salutem alicuius in extremis.

Secunda, quòd Penitentia quæ videtur haberi in extremis vix est vera Penitentia sufficiens ad salutem: quia difficile tunc est habere veram Penitentiam.

Has duas Conclusiones postquam probavit tum ex auctoritate, tum ex ratione à n. 3. usque ad 8. nullâ factâ mentione Penitentia instantanea, Respondet n. 8. ad 2. Quod qui scienter exponit se periculo salutis suæ, peccat mortaliter, & ideo iste si aliquo actu elicit determinat sibi nunquam penitere, nisi in extremis, illo actu elicit exponit se periculo tali, & peccat mortaliter: sed etiam de illo peccato si sic peccavit, possibile est ipsum penitere in extremis, sicut de aliis.

Quòd autem illud penitere in extremis possit esse instantaneum, videtur insinuare in responsione ad q. ibi: Nunc autem ad legem simpliciter ordinatam pro statu isto natura lapsæ, requiritur, quòd Penitentia possit esse fructuosa: & quòd ratione in quocumque instanti sanitati, pari ratione & in

Modo ad iustitiam ex Concilio.

377. Difficile habere veram Penitentiam.

Probatur ex Scoto.

378. Quod.

379. Peccator in extremis potest habere veram Penitentiam.

378. Quod.

376. An illa Penitentia possit esse instantanea secundum Scotum.